

Lezing, uitgesproken door N.P. (Norbert) van den Berg op 20 september 2008.

Hartelijk welkom aan zoveel leden en hun partners op deze bijzondere vergadering, de eerste vergadering van het seizoen 2008-2009. Het is op de kop af honderd vijftig jaar geleden dat in dit gebouw de allereerste vergadering van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap plaats vond. Ons Genootschap dat tot doel heeft *de bevordering van de kennis van het verleden, in het algemeen en in het bijzonder onder haar leden*, had naar mijn mening geen betere manier kunnen verzinnen om dat te herdenken, dan hier, in de fraaie lokaliteiten van de Maatschappij Arti et Amicitiae, vandaag bijeen te komen.

Als thema voor het honderd vijftigjarig bestaan hebben we ons de vraag gesteld: hoe moeten we verder met ons Genootschap.

Op Trompenburg op 8 juli j.l. herdachten we het eerste overleg over het K.O.G. , 150 jaar geleden bij Jan Six thuis. Vandaag staan we even stil bij de eerste vergadering, dat moet ongeveer een kleine duizend van dergelijke bijeenkomsten geleden zijn. Stelt u zich eens al die mensen voor, die de afgelopen andere halve eeuw daarbij waren. Op het symposium, over zes weken, hebben we een drietal buitenstaanders uitgenodigd hun mening te geven.

Op deze besloten bijeenkomst kan ik u vertrouwelijk mededelen dat ook onze beschermvrouwe H.M. de Koningin het voornemen heeft die bijeenkomst bij te wonen.

Maar wij, de leden, kunnen gedurende de vele evenementen, die in deze jubileummaanden plaatsvinden, ons steeds afvragen welke weg moeten we inslaan naar de toekomst? Op de laatste bijeenkomst van dit seizoen in maart 2009 stellen we ons voor om u, de leden, in gelegenheid te stellen om met specialisten en het bestuur van gedachten te wisselen hoe de juiste weg voor de toekomst in te slaan.

Anders dan 150 jaar geleden is er nu in Nederland een breed en diep cultureel aanbod, waar het K.O.G. deel van uit maakt. Dankzij de generositeit van vele vorige generaties, maar ook van de huidige generatie zoals straks zal blijken uit het cadeau dat ons zal worden aangeboden, beschikt het K.O.G. over een belangrijke en ook omvangrijke verzameling van maar liefst 35.000 voorwerpen. Mooie zaken, bijzondere zaken, kwetsbare zaken, allerlei beschrijvende woorden kunnen worden gebruikt, maar de belangrijkste eigenschap is toch wel dat het veelal voorwerpen zijn met een verhaal, een historisch verhaal. Een belangrijk deel van die voorwerpen is uitbesteed aan professionele instellingen, zoals het Rijksmuseum. De oprichting van een Rijksmuseum was ook een van de doelstellingen van het K.O.G. bij de oprichting geweest. Toch knaagt de vraag komen de verzamelingen van het K.O.G. nog wel voldoende tot hun recht? Doen we er wel genoeg mee? Een belangrijke stap was in 1995 de tentoonstelling in het Rijksmuseum *Voor Nederland bewaard*, waarbij vooral de publicatie van het Leids Kunsthistorisch Jaarboek een blijvend monument is. Meer dan tien jaar verder vragen andere tijden om andere technieken. Wij moeten nu verder, ontsluiting van onze collecties en toegankelijkheid via internet is een duidelijke taak waaraan dit bestuur zich gezet heeft.

Daarnaast organiseert het bestuur sinds de oprichting vergaderingen met inleidingen van - veelal- leden, die tot doel hebben om met onze leden *te bespreken van al wat op oudheidkunde, kunst en geschiedenis betrekking heeft*, zoals onze wet het formuleert. Over oudheidkunde gesproken, als we op onze bijeenkomsten om ons heen kijken dan kunnen we vast stellen dat de vergrijzing ook in onze geledingen heeft toegeslagen. Niet dat daar iets op tegen is, integendeel het is verheugend dat het lidmaatschap van het K.O.G. kennelijk de

geest levendig houdt, en het lichaam jong. We moeten ons echter wel realiseren dat we ook aantrekkelijk moeten blijven voor jongere leden, willen we nog een tweehonderdjarig jubileum kunnen vieren. Jongeren mogen misschien wel minder tijd hebben, we moeten hen wel kunnen blijven interesseren en liefst actief betrekken in wat we doen.

Voor deze vergadering heeft het bestuur zijn best gedaan om zoveel mogelijk het een bijeenkomst van leden voor leden te laten zijn, ook over voorwerpen uit onze eigen verzamelingen. Zo dadelijk als ik uitgesproken ben, volgt dan de lezing van ons bestuurslid Eveline Sint Nicolaas, conservator aan het Rijksmuseum verbonden en Merel Munne, museum conservator in opleiding, die de afgelopen anderhalf jaar als stagiaire verbonden was aan het KOG. Merel bereidde niet alleen de provinciale presentaties voor, maar in vele gevallen plaatste zij de voorwerpen ook zelf in die musea. Want daarover gaat het: de mooie voorwerpen die we aan twaalf musea in twaalf provinciën hebben uitgeleend. Twaalf voorwerpen uit onze rijke verzamelingen, hoe kwamen we er aan, wat zijn de verhalen verbonden aan die voorwerpen. Dan krijgen we het plechtige moment van de aanbieding door het hier jongste aanwezige lid van het geschenk, daar is ook het nodige over te zeggen vermoedelijk ook door deskundige leden uit de zaal. Dan zal ik de namen voorlezen van hen die zich opgaven als kandidaat-nieuwe leden, ik hoop dat u hun benoeming goed zal keuren. Tenslotte is het feest, bescheiden, maar toch. Uw aangenaam gekeuvel wordt muzikaal omlijst door een vertrouwd KOG bestuurslid. De taart wordt ook aangesneden worden door betrokken KOG leden, die kort geleden door de stad Amsterdam gehuldigd werden met de penning van de stad Amsterdam, waarmee we hen hier van harte feliciteren.

Een bijzonder welkom wil ik hier graag uitspreken aan het bestuur van Arti, onze eregasten op deze bijeenkomst. 150 jaar geleden waren onder onze founding fathers en de bezoekers van de eerste vergadering van het K.O.G. een relatief groot aantal werkend leden van Arti, vooral historieschilders. Die hadden dan ook een direct eigen belang bij een verdere verdieping van de historische belangstelling van een cultuurminnend publiek. Nu vinden we geen werkende, dwz actief schilderende leden van Arti onder onze leden of ik moet me vergissen, zegt u het maar.

Een bijzondere rol bij de eerste maanden van het K.O.G. speelde in 1858 de toenmalige voorzitter van Arti, Nicolaas Pieneman, bekend portretschilder. Al twaalf jaar was hij toen voorzitter van Arti en hij zou dat tot zijn dood tweetal jaren later blijven. Van het K.O.G. was hij geen oprichter, maar wel direct werd hij bij de oprichting lid. Hij was het die zijn vriend Koning Willem III overhaalde om ons Genootschap koninklijk te beschermen; de gift van de Koning van de zeldzame en kostbare verzameling glazen van een van de belangrijkste verzamelaars van de negentiende eeuw, zijn vader Koning Willem II aan het K.O.G. werd door hem zeker gestimuleerd. Toen Pieneman overleed liet hij zelf een omvangrijke verzameling antiquiteiten, waaronder wapens, glas, meubelen en aardewerk, aan het K.O.G. na. Sommige van die voorwerpen stonden tot voor de sluiting van het Rijksmuseum jarenlang daar tentoongesteld, andere oudheden van die verzameling gaven ook aan onze voormalige vergader- en kantoor-ruimten aldaar een bijzondere uitstraling.

Gaarne wil ik dit welkomstwoord afsluiten met een oproep aan u allen om een warm applaus te laten klinken in dit gebouw ter herinnering aan de rol die de Maatschappij Arti et Amicitiae gespeeld heeft bij de geboorte van het K.O.G.. Ik dank u.